

Hayvan Islahı

(Varyasyon Kaynakları)

Doç. Dr. Seyrani KONCAGÜL
Ankara Üniversitesi
Ziraat Fakültesi
Zootekni Bölümü

Ankara

HAYVAN ISLAHININ AMACI ve KAPSAMI

Tarım işletmelerinin hayvancılıktan sağlamakta olduğu faydaları artırmak, Zootečni faaliyetlerinin genel amacıdır. Ancak bunun, zaman zaman tavsiye edildiği gibi hayvansal ürünlerin fiyatlarını suni olarak yükseltmek sureti ile yapılması bir Zootečni faaliyeti olarak değil, bir politika faaliyeti olarak değerlendirilir.

Çok iyi yapılmış hesaplara dayandırılması halinde böyle bir politika, yurdun ihtiyaç duyduğu bir veya birkaç ürünün belirli seviyelerde üretmelerini, üreticilere de fayda sağlayarak mümkün kılabilir. Aksi halde milli ekonomi ve tarım işletmeleri bu politikadan zarar görebilir.

Fiyatın gerektiğinde yüksek tutulması, söz konusu ürünü normal şartlarda yetiştirmeye müsait olmayan işletmeleri bu yöne çekebilir. Hayvansal ürünler için bir fiyat politikası izlenmesi gerekiyor ise, bunun çok iyi hesaplanması, işten anlamayanları özendirmemesi, yeter derecede sürekli olması gerekir.

HAYVAN ISLAHININ AMACI ve KAPSAMI

Gerçek zootekni faaliyetleri, fiyatın serbest olarak teşekkül ettiği hallerde söz konusudur. Zooteknistlerin başarısı da ancak böyle bir ortamda değerlendirilebilir.

Bu sebeple, iyi bir Zooteknist, herşeyden önce hangi tarım işletmelerinde hangi çiftlik hayvanlarının ne miktarda ve hangi verim seviyelerinde yetiştirilebileceklerini hesaplayabilmeli, sonrada bu nitelikteki hayvanları elde etme ve yetiştirme metodlarını bilip uygulayabilmelidir.

Bu görüş ışığı altında zootekni faaliyetlerini “*Tarım işletmelerindeki hayvancılık faaliyetlerini, ekonomik şartlara göre düzenlemek*” şeklinde ifade etmek daha uygun ve anlamlıdır. Söz konusu faaliyetler iki grupta toplanmaktadır:

- a) Çevre faktörlerini iyileştirici faaliyetler,
- b) Genotipik değeri yükseltici faaliyetler.

HAYVAN ISLAHININ AMACI ve KAPSAMI

ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ

Hayvanların fenotipik değerleri bakımından farklılıklarında çevre faktörlerinin ve genetik yapılarının (genotiplerinin) etkileri vardır.

Bir sürüde aynı genetik yapıya sahip hayvanlar (mesela, tek yumurta ikizleri) arasında bile fenotipik farklar bulunur. Ancak bu farklar genetik yapıları farklı olan hayvanlar arasındaki kadar büyük değildir. Birinci halde, farklılığı yaratan sadece çevre şartlarıdır, fakat ikinci halde farklılığa sadece çevre değil aynı zamanda genetik yapıdaki farklılıklarda katkıda bulunurlar.

HAYVAN ISLAHININ AMACI ve KAPSAMI

ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ

İyi bir zooteknist, hangi çevre faktörü veya faktörlerin, hangi seviyelerde iyileştirilmesi ile ekonomik bir verim artışı sağlanabileceğini hesaplayabilmeli, gerekirse bu amaçla özel deneyler düzenleyip yürütebilmelidir. Bu seviyede bir zooteknist olabilmek için, konu ile ilgili yayınları sürekli izlemek gereklidir.

Çevre faktörlerinin iyileştirilmesi için yapılacak faaliyetler, amaca ulaşmak için, genetik yapının iyileştirilmesi dolayısı ile genotipik değerin yükseltilmesi için yapılacak faaliyetlere nazaran daha avantajlı görülmektedir. Gerçekten, çevre faktörlerinin iyileştirilmesi, verimi artırıcı etkisinin aynı hayvanlar üzerinde aynı dönemde gösterdiği halde, genetik yapı ancak gelecek generasyonlarda gerçekleşmektedir.

HAYVAN ISLAHININ AMACI ve KAPSAMI

GENOTİPİK DEĞERİN YÜKSELTİLMESİ

Çevre faktörlerinin etkileri denenirken deneysel hatayı küçültmek için, mümkün olduğu kadar birbirine yakın özelliklere sahip hayvanlar kullanılır. Buna rağmen denenilen çevre faktörlerinin belirli seviyelerinde sağlanan verim artışları bakımından deneme hayvanları arasında büyük farklar görülür.

Aynı sürü içerisinde aynı bakım ve besleme şartlarına tabi tutulan hayvanlar arasında ise bu gibi farklar deneme hayvanlarındakiden çok daha büyük olur. Aynı ırklara mensup hayvanlar ise çevre şartlarına daha da farklı tepkiler gösterirler. Genetik yapı bakımından farklılaşma arttıkça aynı çevre şartlarına karşı gösterilen tepkilerdeki farklılık da artar.

HAYVAN ISLAHININ AMACI ve KAPSAMI

EKONOMİK VERİM SEVİYESİ

Buraya kadar yapılan açıklamalardan, hayvancılıkta esas amacın hayvanlardan elde edilecek verimi ekonomik olacak bir seviyeye ulaştırmak şeklinde belirlenebileceği anlaşılmaktadır.

Ekonomik Verim Seviyesi de, çevre faktörlerinin iyileştirilmesi için yapılacak masrafları karşılayacak verim seviyesi olarak tanımlanabilir. O halde, hayvancılıkta başarının ilk şartı, her işletme ve hayvan türü için ekonomik verim seviyesini tespit ve takip edebilmektir. Bu kolay bir iş değildir ve mutlak suretle tarımsal Ekonomi ve Tarımsal İşletme alanında yeter derecede yetişmiş olmayı veya böyle kişilerden faydalanmayı gerektirir. Aşağıdaki açıklamalar sadece bu gerçeğin anlaşılmasına yardımcı olmak için yapılmışlardır.

HAYVAN ISLAHININ AMACI ve KAPSAMI

EKONOMİK VERİM SEVİYESİ

Ekonomik verim seviyesi, çevre faktörlerine ve ekonomik şartlara bağlı olarak işletmeden işletmeye ve aynı işletmede seneden seneye değişebilir.

Çünkü çevre şartları ve hayvanların genetik kapasitesi her işletmede aynı değildir. Çevre faktörleri arasında, sağlık koruma ve besleme, yapılacak iyileştirme çalışmalarına en olumlu karşılığı veren iki alandır.

Ekonomik verim seviyesini tespit ederken ilk önce bu iki konu dikkate alınırsa hata yapılmış olunmaz.